

SCEN

REDAKTÖR: LENNART KUICK, TEL 08-738 12 43,
E-POST MUSIK@DN.SE, TEATER@DN.SE, DANS@DN.SE

Tolv pianister bjöd på transformerad fågelsång under den stora Messiaenfestivalen. Alla stycken fascinerade inte lika mycket men de flesta flög högt. Thomas Anderberg rapporterar från några av Messiaen-konserterna.

Jazzmusikern Bengt Berger och Carl-Axel Dominique under en improviserad stund på Forum i Stockholm. FOTO: PETTER BRANDT

Fågelporträtt med ordentlig vingbredd

MUSIK
OLIVIER MESSIAEN-FESTIVALEN
"CATALOGUE D'OISEAUX" MM
MÅRTEN LANDSTRÖM, ANNA
CHRISTENSSON, OSKAR EKBERG, MARTIN
STURFÄLT M FL
SCEN: KONSERTHUSET, STOCKHOLM

MATTIAS WAGER
VERK AV MESSIAEN, JOLIVET OCH
DANIEL-LESUR
SCEN: S:T JAKOBS KYRKA, STOCKHOLM

TUA ÅBERG, CARL-AXEL DOMINIQUE M FL
VERK AV MESSIAEN, JOLIVET, BAUDRIER,
DANIEL-LESUR M FL
SCEN: FORUM, STOCKHOLM

Visserligen dyker fåglar då och då upp i musiken, men vanligtvis inte i flock, som den här helgen där inte mindre än tolv pianister och en flöjtist (Sharon Bezaly) bjöd på transformerad fågelsång från Europas berg och stränder.

Olivier Messiaen såg fåglarna som musikaliska uppfinnare: de hade inte bara upptäckt kvartintervall och sexten utan också det kollektiva musicerandet. Han noterade dem med vetenskaplig iver men undvek generellt frestelsen att förvandla dem till laboratoriedjur: med några få undantag skildras de i sin omgivning.

Fågelporträtten utgör förstoringar mot bakgrund av den natur som Messiaen intresserade sig för. I det påminner han om Debussy, vars betydelse för Messiaen tydligt framgick av de två svenska förstaframföranden som ägde rum i Katarinakyrkan i lördags: en fantasi för fiol och piano från 1933 och några "albumblad" för det udda instrumentet ondes samma tid, framförda av Carlos

Murakami, Anders Hjortvall och Christine Ott.

Fåglarna har nu inte bara en symbolisk betydelse, de har också en musikaliskt bärande roll. Som kompositören Pierre Boulez uttrycker det i en sevärd dokumentär, "La liturgie de cristal", växer sig denna ornitologiska stil allt starkare och är under 50-talet helt dominant. Som man märker då Staffan Scheja beträder stentrastens revir eller då Bengt Forsberg ger sig in i ormråkens marker blir fågelsången också en inkörsport till de kargt modernistiska biotoper som kolleger som Jean Barraqué och just Pierre Boulez samtidigt utforskar utifrån helt abstrakta föreställningar.

MESSIAEN ÄR KONKRET NOG. Hans andra hustru, pianisten Yvonne Loriod, påstod sig vid ett tillfälle ha lokaliserat en spov i en otypisk biotop efter att ha kommit i kontakt med arten via Messiaens partitur. Och nog kunde Messiaens transkriptioner framstå som naturliga nog då Carl-Axel Dominique fyllde i dem under den föreläsning som Bengt Emil Johnson och Sten Wahlström i torsdags höll i S:t Jakobs kyrka. Men som ornitologen Staffan Börjesson visat i sin bok "Fågelmusik" är avvikelserna ibland stora, och man bör nog ta Messiaen på orden då han betonade att resultaten bestämts av hans estetiskt präglade uppfattning av fåglarna i deras omgivning.

Alla arter är nu inte lika fascinerande, och man tyckte nästan synd om Fredrik Ullén som behövde tampas med den i längden närmast

enerverande rörsångaren. Men de flesta arterna får en vingbredd som låter dem flyga högt över det mesta i genren. Och trots att Messiaens tonspråk är väldigt specifikt kan man notera artegna variationer hos pianisterna: stramt och elegant hos Anders Kilström och Love Derwinger, explosivt hos Roland Pöntinen och Bengt Forsberg, lite ledigare och med betoning på det jazzig improvisatoriska hos Kristine Scholz och Carl-Axel Dominique.

I NATUREN LIKSOM I MUSIKLIVET brukar Olivier Messiaen ses som en solitär. Ändå ingick han i början av sin karriär i en grupp med anspråk på att reformera musiklivet, Groupe Jeune France. Gruppens fyra medlemmar förenades snarare i sina antipatier än i sina sympatier. Jolivets intresse för det rituella framgick av de satser ur "Heptade" som trumpetaren Axel Sjöstedt och slagverkaren Tomas Lindberg framförde på Forum, medan Jean-Yves Daniel-Lesurs förlängning av den sene Debussys harmonik i "In Paradiso" lyftes fram av Mattias Wager i S:t Jakobs kyrka. Och när man bekantat sig med Yves Baudriers nästintill Sjostakovitj-liknande rytmik i ett par sånger kunde man slå fast att Messiaen nog var en främmande fågel också i denna sammanslutning.

THOMAS ANDERBERG
musik@dn.se

DN.se »

Läs reportaget om pianisternas fågelskådning inför "Fågelskatalogen" på dn.se/kultur.

Din gåva hjälper.

Skänk kuriosa.

Lämna i butik eller
ring 020-140 00 44.

MYRORNA
Frälsningsarmén pg: 900480-5

Rättvis stol

Frälsningsarméns butik för rättvis handel.
Nytorgsgatan 27
Varuhuset PUB
Tel 08-6446880.

SALLY ANN®

Bror Hjorths Hus
söker en
MUSEILEKTOR
100%

Läs mer på:
www.brorhjorthshus.se

Bror Hjorths Hus är ett konstnärsmuseum i Uppsala med uppgift att visa och värda Bror Hjorths konst, bostad och ateljé. I museet bedrivs en omfattande konstpedagogisk verksamhet med visningar och verkstadsarbete för barn- och vuxengrupper.

Bror Hjorths Hus
Norbyvägen 26 752 39 Uppsala

NATUR
SAMHÄLLE
MEDIA
SAM/MEDIA
TEKNIK

KÄR
RTORPS GYMNASIUM

ÖPPET HUS

TISDAG 22 APRIL
18.00 - 20.00

www.karrtorpsgymnasium.se

SVERIGES INTERNATIONELLA SCEN
MUSIK TEATER DEBATT

SÖDRA
TEATER
ERN

LÖRDAG 19 APRIL, KL 14, STORA SCEN

MUHAMMAD YUNUS

Nobels fredspristagare i ett estradssamtal om ekonomisk och social utveckling. Medverkande: Linus Bengtsson, Jan Carlzon, Mia Horn af Rantzien, Malin Speace, Bengt Westerberg och Alan Webber.

TORSDAG 24 APRIL, KL 18.30, STORA SCEN

"Världen vårt ansvar" – Om folkrätt, folkmord och personligt mod med Pulitzer-belönade författaren
SAMANTHA POWER
Jan Eliasson och Pierre Schori

Om dagens säkerhetspolitiska läge, om staters och internationella organisationers makt och ansvar och om enskilda människors mod och utsatthet.

TISDAG 3 JUNI, KL 19.00, STORA SCEN

NAOMI KLEIN

Möt en av samtidens skarpaste samhällskritiker. Författaren till No Logo är tillbaka med nya Chockdoktrinen.

DEN BÄSTA AV VÄRLDAR?

Betraktelser över en postpolitisk samtid. Moderator: Edda Manga
Deltagare: Magnus Dahlstedt, Mekonnen Tesfahuney, Katarina Schough, Mattias Gardell, Magnus Hörnqvist, Urban Ericsson
Tisdag 13 maj, kl 19, Kägellbanan

SEX MED RFSU

7 maj: Sex under EU:s täcke – lika för alla överallt? 2 juni: Sex och kön på teatern. 7 maj och 2 juni, kl 19.00, Kägellbanan

Samarrangörer:
BookHouse Publishing, Anna Lindhs
Minnesfond, Ordfront, RFSU och Tankekraft

SÖDRA TEATERN ÄR EN DEL AV RIKSTEATERN

WWW.SODRATEATERN.COM tel. 0853199 490, T:Slussen